

אור ההליכות

הליכות עם ישראל

עמותה להפצת ערכי היהדות הנאמנה

גליון חודש תשרי תשע"ע

גליון מס' 23

רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קרית אונו ת.ד. 211 מיקוד: 55100

מור"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

תורת הטהרה וכפרה

מוחלטת לאיזו שהיא מחשבה שיהודי יסתפק במעשה דתי-הלכתי של תשובה ללא ביטוי של אמת שיביא לידי תשובה של ממש. ואם כך כנגד הצום כל שכן כנגד הקרבת הקרבנות על אחת כמה וכמה.

אולם עיון מדוקדק מעמיד את סדר עבודת היום בסוד כפרת היום המביא לידי טהרה. כלומר הצלחת הטהרה הנפש תלויה בעוצמתה, ככל שהשב לא רק לפני ה' בשעת התשובה אלא שגם לאחר ששב הוא י שאר לעולם באישיותו ובישותו בכל מחשבותיו ופעולותיו שהם אך ורק לפני ה'. מוי"ח ח"ג נא.

ואכן בכדי להגיע לידי מדרגה זו לא הסתפקה תורה בציווי ליחיד, שתכליתם לטהרת היחיד. אלא אף גם לצווי כלל ישראל ככלל-סדר העבודה במקדש- שידע היחיד כי בטהרת הכלל הוא יתעצם בטהרה לפני ה'. אם כד' חכמים- אשר יש בה עוצמה להגיע לתשובה שלמה, ואם כד' רבי- יש בה להשפיע על היחיד גם שלא התחיל בתהליך תשובה.

כך יוצא כי הטהרות נועדה להחזיר את האדם ליחודו - צלם אלוהים, ויעודו - לעמוד לפני ה'. אם נשכיל להגיע לכך האדם לא יחטא. כך שהכפרה יוצרת תחושה חדשה בכדי לחזור ולהדבק בה', ויהי"כ אינו כפרה פורמאלית או אישור מחילה וסליחה, אלא תהליך יצירת אדם חדש שיחזור ליעודו.

כללו של דבר, את כמו המקדש ועבודתו לבטא את הרעיון של שלימות היחיד והכלל. ואין כמו הוידי אשר האדם משווה לנגד עיניו כי ה' בוחן סתרי לב וכליות, "עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא לזה החטא לעולם", תשובה ב' ג.

זהו סוד שנגלה לרבי עקיבא "אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם. אביכם שבשמים", יהי"כ ח' ז. אשרי העם שככה לא אשרי העם שזוהי תורתו.

אבל בודאי רבי יהודה הנשיא "לא קטיל קניה באגמא".

וגם רבינו הרמב"ם פסק ששעיר המשלח מכפר על הקלות גם אם עדיין העבריין במרדו, פיהמ"ש שבועות א' ו. תשובה א' ה-ז. ומתן הקלות! כל מצוות לא תעשה ומצוות עשה שאין בהם כרת, שם נמצא כי עבודת יוה"כ במקדש עלולה להחליש את המאמץ מלשוב בוידי וחרטה, ואולי לתת עילה שלא כדאי להתאמץ. ועוד, שלא זו בלבד שהיום אנו קוראים זאת בתורה, אלא אנו קוראים את סדר העבודה מי במוסף ומי לאחר מוסף.

אמנם ישעיה (נח) יצא חוצץ נגד הצמים כאקט של תשובה בלא תשובה של ממש, באין שינוי בהנהגותם המרשעת. ועוד תלונותיהם כלפי מעלה על שה' מתעלם "למה צמנו ולא ראית עינינו נפשנו ולא תדע". בעוד שהנביא משיב להם בללוג "הן ביום צמכם תמצאו חפץ וכל עצביכם תנגשו". הן לרוב ומצה תצומו ולהכרות באגרוף רשע לא תצומו ביום להשמיע פמרום קולכם: הכזה יהיה צום אבחרהו!! יום צנות אדם נפשו הלכף פאגמן ראשו ושק ואפר נציע!! תלזה תקרא צום ויום רצון לה'!! ואכן הנביא מצביע מהו הצום האמיתי שגורם ומביא לידי תמורה רוחנית "הלא זה צום אבחרהו פתח חרצבות רשע התר אגדות מוטה ושלח רצוצים חפשים וכל מוטה תנתקו: הלא פרא לרעב לחמן ונענים מרודים תביא בית כי תראה ערם וכסיתו ומבשרך לא תתעלם: אז יבקע פשמו אורך וארכתך מהכה תצמח והלך לפניך צדקת כבוד ה' יאסף: אז תקרא נהי יענה".

אם כן איפוא, ישנה שלילה

יום הכיפורים הוא יום אדיר בימי שנה, ובמהותו נועד לכך שהיהודי אף שחטא יוכל להיטהר בנפשו עד שלא ישאר בו שום רושם של חטא. יהודי אשר הצליח ביום זה בריבוי כפרה ווידויים, הכיר בטעיותיו המגוונות הרי הוא נולד מחדש. ולאחר החטא הוא בעל נפש עם עוצמה כלפני החטא ללא חטא (רש"ר הירש).

אולם האפשרות שהיהודי יזכה ביוה"כ למחילה וסליחה וכפרה, להיטהרות מושלמת ללא רושם או שיור חטא, היא אך ורק תלויה בו. והבטחת ה' שימחה את פשעי האדם רק "כחצו הזכו הסירו רע מעלליכם מנגד עיני תדלו הרע:", ישעיה א' טו.

ואכן התורה וחכמי ישראל נתנו לשב כלים ועזרים כדי שיוזכה לכך. יום הכיפורים הוא יום שבתון כפול "שבת שבתון", שבת-ממלאכה, שבת-מאכילה ושתיה. כלומר, שביתה מעוצמת האדם הן הטכנולוגית והן החומרית-גופנית הם מחלישים את כוחותיו ומביאים לידי כניעה לפני ה' והודאה בחטאיו-חיטוי הנפש ולכפרה. ורעיון זה יעודו ויחודו בא לביטוי בתורה, ויקרא טו ל: "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מפל חטאתיכם לפני ה'- תטהרו:". כלומר, הכפרה תלויה בטהרה ביום הזה.

אולם המתבונן על עבודת יוה"כ במקדש ניתן הרושם כי עבודת היום היא בעיקר בשילוח שעיר המשתלח לעזאזל אשר נושא עוונות ישראל אל ארץ גזרה. ולשון המשנה: "וכבש (=גשר) עשו לו (=לשעיר לעזאזל) מפני הבבלים שהיו מתלשים בשערו, ואומרים לו טול וצא, טול וצא". ופירש רש"י, יומא סו. "ואומרים לו טול וצא - ואל תשהה עוונותינו אצלנו עוד".

שמה יאמר אדם אל תשיבני מן השוטים, וכי בשופטני עסקינו: הרי תשובתם מרבי יהודה הנשיא שיוה"כ מכפר על הכל אפילו עומד במרדו חוץ מגי' עבירות, עיין שבועות יב.

אם כי חכמים שם חלוקים עליו,

- המרכז העולמי למשפט התורה
- בית מדרש לדיני ממונות
- מכון מש"ה לחקר משנת הרמב"ם
- מכון תורני לחקר מנהגי העדות בישראל
- שיעורי תורה תלמוד תורה
- כולל אברכים
- שבתות עיון וירחי כלה
- מפעלים לטיפוח אהבת ישראל וארצו
- קרנות מחקר עידוד וחסד
- ארגון אשת חיל

העלון מוקדש לזכרו של ר' שמואל עוזרי נע"י נדבכת רעייתו

על הדבש ועל העוקץ בכתבי הרמב"ם

הדבש במקורותינו ובכתבי הרמב"ם מופיע בשלושה הקשרים: מתיקות מפירות בכלל, דבש תמרים ודבש דבורים.

"כפי כל שאר וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה" (ויקרא ב' יא) - האיסור להקטיר דבש על גבי המזבח מתייחס לכל סוגי מתיקות בין אם מפירות או מדבש דבורים (רש"י סוכה ו' א ד"ה דבש). העובר ומקטיר אחד מאלה על גבי המזבח עובר בלא תעשה ולוקה (רמב"ם איסורי מזבח פ"ה ה"א). לא זו נמנה גם במנין המצוות (ספר המצוות ל"ח צח).

לדעת כמה ראשונים יש הבדל בין דבש תמרים לשאר מי פירות באשר לברכה הראשונה שמברכים עליהם. למרות שעל כל סוגי מי פירות מברכים שהכל, דבש תמרים, אם לא נתערבו בו מים והוא צמיג כפי שהוא זב מן הפרי, לפי סברתם הרי הוא פרי ומברכים עליו

בורא פרי העץ. הדבש האמור בתורה בשבעת המינים שנשתבחה בהם ארץ ישראל: "זית שמן ודבש" (דברים ח' ח), הוא דבש הזב מהתמרים ולכן לסברתם הוא בכלל פרי (רס"ג בסידורו עמ' פו). אולם פוסקים אחרונים אינם מחלקים בין דבש תמרים לשאר מי פירות וברכת כולם (מלבד מיץ ענבים) שהכל, כפי שמסביר מורנו: "דבש תמרים, מברכין עליו תחילה שהכול. אבל תמרים שמיענך בידו, והוציא גרעיניו שלהן ועשאן כמו עיסה - מברך עליהן בתחילה בורא פרי העץ, ולבסוף, ברכה אחת מעין שלוש" (רמב"ם הלכות ברכות פ"ח ה"ד).

"דבש דבורים ודבש צרעים, מותר - מפני שאינו מתמצית גופן, אלא כונסות אותו מעל העשבים בתוך פיהן ומקיאות אותו ככורת כדי שימצאו אותו לאכול ממנו בימות הגשמים" (רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פ"ג ה"ג). על המוטיב הזה של הגבלת אכילת דבש לימי הגשמים חוזר מורנו בהתוויה היוערת שלו: "הדבש והיין, רע לקטנים ויפה לזקנים, וכל שכן בימות

(מתוך הספר על רפואת הרמב"ם שייצא לאור בקרוב בעוה"ת)

חפש במסכתות גאונים...

ד"ר ירון סרי יצ"ו

שמותיו של הקב"ה בתפסיר רס"ג

בפרשת האזינו נזכר שם ה' בצורותיו השונות פעמים רבות. אף שאנו מורגלים לבטא את שמותיו השונים של האל, לא תמיד אנו עומדים על משמעותו חיבור של כל שם ושם. דומני, שבימים אלו שהם ימי דין וחשבון נפש יש לכך משנה חשיבות. בתרגומו למקרא הקפיד רס"ג לבאר לקורא את הפירוש המילולי של שם ה' על פי הקשרו בפסוק

א. שם הויה (יה-הוה) או אדנות (אדני) - הוא שם המפורש - מתורגם על פי רוב: 'אלהי'; 'אללה' הוא למעשה חיבור של שתי מילים: אַל+אֱלָאָה (=ה+אלוה), שמפאת שימושן הרב הפכו למילה אחת. בשירת הים, למשל, חרג רס"ג מתרגומו ותרגם את שם הויה בהרבה מקרים - 'כַּב' (=רַבּוּן); 'יַמִּינָה הַיָּם' (שם טו ו); 'מי כמכה באלים הַיָּם' (שם יא); 'עד יעבר עמך הַיָּם' (שם טז); 'מכון לשבתך פעלת הַיָּם' (שם יז). הצד השווה שבכל המקרים הללו הוא שמדובר בפניה אל ה' ומשום כך תרגם: 'יא רב'.

ב. יה - 'עזי וזמרת יה' (שם טו ב) - 'אַלְגִּילִי' (=הנצחי, הקיים מאז ומעולם).

ג. 'אהיה' (שם ג יד) - 'אלאולי' (=הנצחי, הקיים מאז ומעולם), 'אהיה אשר אהיה' - 'אלאולי אלדוי לא יזולי' (=הנצחי, הקיים מאז ומעולם אשר לא יחדל או לא ימות). מהר"י

קאפח תרגם: הקדמון הקיים מחויב המציאות אשר אין סוף למציאותו, רוצה לומר, "אהיה" מבטא קדמותו שאין לה ראשית, ו"אשר אהיה" - קיום עדי עד ונצחיות שאין לה תכלית. לא מן הנמנע שתרגום רס"ג 'אולי... יזולי' אינו מקורי, שכן מדובר בשתי מילים דומות בצלצול - ממש כמו במקור העברי: "אהיה... אהיה".

ד. אלוה, אלהים - 'אלהים' כשם ה' תורגמה דרך קבע 'אללה' (האלוה), ואילו שם "אלוה" - 'אלאה' (=אלוה). כך, למשל, "אלהי אברהם ואלהי נחור ישפטו בנינו אלהי אביהם" (בר' לא ג) - 'אלאה אברהים ואלאה נחור... אלאה אביהמא'; "ואמר אי אלהימו" (דב' לב לו) - 'אלאההם' כאשר מדובר באלהים אחרים, דהיינו, עבודה זרה, תרגם רס"ג 'מעבודי' (=עַבְדָּה, דבר שאותו עובדים); "למה גגבת את אלהי" (בר' לא ל) - 'מעבודי'; "יזבחו לשדים לא אלוה אלהים לא ידעום" (דב' לב יז) - 'אלאהאת והי מעבודאת' (=אלוהויות והן נעבדים).

ה. אל - תורגם בדרך כלל 'אלטאיקי' (=בעל היכולת); "ותשכח אל מחוללך" (דב' לב יח) - 'אלטאיקי, מעין מה שנאמר: "יש לאל ידי" (בר' לא טט) - 'הל מוגיוד פי ידי טאקה' (=האם יש בידי כח?); יש אשר תרגם רס"ג "אל" בהתאם למשמעה בפסוק - אלוה או אלהים אחרים; "הם קאזוני בלא אל" - 'אלאה' (=אלוה); "ואין עמו אל נכר" (דב' לב

יב) - 'מעבודאת אכיר' (=נעבדים או אלהים אחרים); "מי כמכה באלים" (שם טו יא) - 'מעבודאת' (=נעבדים).
ו. שדי - תורגם דרך קבע 'אַלְפִּאפִי' (=המספיק, רוצה לומר: ש+די), על פי רוב מופיע בצירוף "אל שדי" (בר' יז א, כח ג ועוד) - 'אלטאיקי אלקאפי' (=בעל היכולת המספיק).
ז. צבאות - שם זה, שלא נזכר בתורה אלא רק בני"ד, תורגם באופן מילולי: "לולא ה' צבאות" (יש' א ט) - רב אַלְגִּיוֹש [אדון או בעל הצבאות].
אלו שבעה שמות של הקב"ה, ומלבדם ניתן למצוא במקרא שימוש בשם משותף, כגון: "צור", את "צור" נהג רס"ג לתרגם 'מעַתְמַד' (=מי שעליו נשענים או נסמכים); "הצור תמים פעלו" (דב' לב ד); "צור ישעתו" (שם טו); "אם לא כי צורם מכרם... כי לא כצורנו צורם" (שם ל-לא). במקרה יוצא דופן תורגם "צור" - הבורא - "צור ילדך תשי" (דב' לב יח) - 'אלכיאלק'.

דיון מעמיק בשמות האל ובתארו מובא בספרו של הרמב"ם, מורה הנבוכים, חלק א, סא-סג.

יש לשמור על קדושת שבעת השמות שפורטו לעיל, שהרי 'כל המאבד שם מן השמות הטוהרים שנקרא בהם הקדוש ברוך הוא לוקה מן התורה' (הרמב"ם, יסודי התורה, ו א-ב), ומשום כך הם טעונים גניזה.

זכרם של האחים אברהם ושמואל עוזרי נע"ג

הדגיש הרב את חשיבות התכונן הכלכלי הנכון במשפחה ונתן עצות מקצועיות בתחום זה. הרב שרון נחשוני לימד אותנו כיצד לצמוח מתוך משברים לאור סיפורו האישי המרגש, ועשה זאת בשילוב מסרים אמוניים עם חוש הומור בריא. את היום חתם מופע מוסיקלי של צמד שחקניות, שהמחישו בצורה משעשעת את נושא השידוכים בין העדות בעם ישראל.

משתתפות יום העיון, שהגיעו מרחבי הארץ, ציינו בתגובותיהן את התנאה והעניין הרב שהפיקו מההרצאות ואת תחושת הכרת הטוב למארגנות, תוך ציפייה לאירועים נוספים מסוג זה.

לנושא חשבון הנפש הציבורי והפרטי, ולחובת החתימה המתמדת של האדם להתחדשות והתפתחות בכל תחומי החיים. הרה"ג יונתן אדואר שליט"א ניתח לעומק את המדרש המפורסם על ינשואי רבי עקיבא ורחל, והאיר פן מעניין נוסף בדמות המשפחה האידיאלית בעם ישראל. בתמשך, חיבר הרה"ג יעקב כהן שליט"א לענייני התשובה והגאולה בדורנו. הרב ערך את הקישור בין תשובת הפרט לגאולת הכלל, תוך ציון תפקיד הנשיים לעת הזאת.

לאחר הפסקה בה הוגשה ארוחת צהריים קלה בשילוב מטעמי תימן, המשיך יום העיון עם הרצאתו של הרב דוד בן ניסן מארגון "פעמונים" תחת הכותרת "כיצד להתמודד עם מצב מתנדנד"

יום עיון - ארגון "אשת חיל"

יום עיון מרגש לנשים בסימן "התחדשות וצמיחה" התקיים החודש באולם "מופת" בקריית אונו.

היום אורגן על ידי ארגון "אשת חיל" בראשות הרבנית שרה ערוסי תליט"א וארגון "נשות שילית".

את היום אפיינו אוירת התעלות, התרוממות רוחנית וחיבור לאווירת הקדושה המיוחדת לימי אלול.

בפתחת היום נשאה דברים הרבנית יודי שתחי, אשר הרימה על נס את חשיבות האחדות והחיבור בין שבטי יה-ה, מתוך הדגשת הייחודיות של כל שבט ועדה בעם ישראל.

הרה"ג רצון ערוסי שליט"א הקדיש את דבריו

האזינו השמים... – האם לוכבים יש ידיעה?

במספר מקומות במקרא אנו מוצאים פנייה לגרמי השמים, ונחלקו חכמינו האם יש להבין את כל המקומות האלו כביטויים מליציים בלבד (כפי שמשמש בימינו המושג "רעידת אדמה" גם עבור זעזוע שעובר על מערכת חברתית, שלטונית או אחרת, על משמעות זו ראה בהרחבה במו"צ ב,כט) או שיש בנוסף לביטויים המליציים גם פסוקים שבהם הכוונה למשמעות הפשוטה של המלים.

כך לדוגמה, רס"ג פירש את המזמורים בתהלים האומרים כי "השמים מספרים כבוד אל..." (תהלים יט, ט, וכן את ההזמנה "הללוהו כל כוכבי אור..." (שם קמ"ג, ב,כט) או שיש בנוסף אדם, שמהללים את הקב"ה בהתבוננם בשמים ובכוכבים, ומתוכם הם לומדים להכיר את מציאותו וגדלותו של יוצרם (וראה גם אמו"ד ב,י עמ' ק). לפי דרכו של רס"ג הפירוש למלים אלו תואם ומכיל לפנייה שנעשית בהמשך אל הארץ שהינה יצירה דוממת בוודאי איננה יכולה לבטא מעצמה דבר. פרשנות זו תואמת מקומות רבים בתורה שבהם הפסוק מדבר על הארץ וכוונתו לאנשי הארץ, כפי שתרגם

וב,כב). האחת, הצורך להסביר את תנועתם הסיבובית הקבועה של הכוכבים, שהוסברה ברצונה של נפש הגלגל להשכיל את הדרגה שנמצאת מעליה והיא באה לידי ביטוי בתנועה הסיבובית שלה. והשניה כדי להסביר כיצד מן האל המופשט נבראו כל הדברים הגשמיים, עובדה שהוסברה בעזרת מערכת שכלים שהופכים בהדרגה להיות פחות ופחות מופשטים (שוני גורם גם להבדלים בתנועותיהם השונות) עד לעולמו הגשמי בסופו של דבר. אולם טען הרב קאפח, מאחר שהרמב"ם דחה את הגישה האריסטוטלית שסברה שהעולם נברא מהאל מכלי שהחליט על כך בחפצו, ופשוט נבעה ממצאותו כנביעה טבעית. ולדעת הרמב"ם העולם נברא דווקא כתוצאה מרצון האל. מעתה לא קיימות שתי הסיבות הללו ואין צורך לסבור שלגלגלים ישנם נפשות כלשהן. תנועת הכוכבים, שינוייהם זה מזה והופעתם כברואים גשמיים נובעים מכך שהקב"ה רצה שיהיו כך, וממילא הכל ברור ומתוקן. נמצא שהרמב"ם חזר בו משיטתו הראשונה ובסופו של דבר קיבל את דרך פרשנותו של רס"ג לפסוקים אלו, אלא שגם עבורנו עם התפיסות המדעיות בנות-ימינו נראית קלה יותר להכנה.

אונקלוס (בראשית מא, נז): וכל הארץ באו מצרימה לשבר אל יוסף - וכל ידיו ארעא עלו למצרים, וכך רס"ג (דברים כב, כא) - ובערת הרע - ובערת אנשי הרע, וכך בעוד מקומות רבים.

והנה הרמב"ם במורה הנבוכים שלל את דרך הפרשנות הזו (ב,ה) וכך גם נראים דבריו בהלי יסודי התורה (ג,ט). הרמב"ם ראה בגרמי השמים ברואים שיש להם חיות ושכל, והם אכן מהללים ומשבחים ליוצרם, השקפה זו נשמעת לנו מוזרה אך בימי הביניים היא היתה מוכרת ומקובלת לפי תאור היקום שהציע פתולמאוס, והכל השתמשו בה. והנה בפירושו של מו"ר הרב קאפח יצ"ל (ספר המדע, עמ' קז הערה כא) הוא הראה שכנראה הרמב"ם חזר בו מגישתו זו. טענה זו מחודשת כל כך, שהוא הרגיש צורך להצדיקה במלים אלו: "אמנם ידעתי שיאמרו כי הרצון לתאם דעת רבנו למציאות העכשוית הוא שהביאני לדעה זו ולמסקנות הללו ובאמת שאין הדבר כן, אלא העיון בדברי רבנו לאמיתתם הוא שהנחני למסקנה זו בדעתי".

הרב קאפח הצביע בהערותו על שני הגורמים שהביאו את תלמידי אריסטו להחזיק בתפישה זו שלפיה לגרמי השמים יש נפש (על פי ב,יט):

מענייני דיומא

הרב אבשלום עדן יצ"ו

אילו של יצחק

"תקעו לפני בשופר של איל כדי שאזכור לכם עקידת יצחק". תקיעת שופר בראש השנה היא אחת מהעבודות הנכבדות המעידות על מציאותו יתברך ועל השגחתו בעולמו וכדברי הרמב"ם התקיעה היא גזרת הכתוב. "תקעו בחודש שופר" כשמטרתה היא לעורר את הלבבות לתשובה. ולכאורה מדברי חז"ל משמע כביכול "לזכור" לה' ענין עקידת יצחק "כדי שאזכור".

מחשבה כזו עלולה להסיט את תודעת האדם מעיקר המצווה היות והמבקש סבות נסתרות ונעלמות לעצם התרועה קלקל את המחשבה במהות המצווה והשחיתה. אמר ר' יצחק "למה תוקעין ברה"י" ענו חז"ל למה תוקעין: רחמנא

חז"ל הנפש הבהמית ועקידה באה לבטא את שלטון השכל על החומר, התקיעה שהיא קול ארוך מתמשך פשוט ללא עלות עלויות וירידות המסמל שמחה הרגעה ואחדות כפי שנאמר "וביום שמחתכם..." ותקעתם בחוצרות לעומתה התרועה. קול מקוטע מרוסק עם עלויות וירידות המסמל מלחמה, אזעקה, יללה (פיזור נפש. בשעת צרה – יש צורך בתרועה. "והרעותם החוצרות". וזהו תפקידו של השופר לעורר אותנו לצעוק אל ה' ולהתפלל לעזרתו על מנת לשוב בתשובה. אוי לו לאדם שאינו מנצל את תקיעת השופר לשנות. דרך לדרך חדשה ולהתכוון ליום הכיפורים יום של סליחה ומחילה לשבים. אם עושה תשובה יום הכיפורים מכפר ואם לא עשה תשובה אין יום

לזכר אחותי אילנה בת חיים עדני ע"ה

הרב מאיר עפארי יצ"ו

בין העגל ללוחות

בכל דור ודור קיים המאבק בין לוחות הברית לבין עגל הזהב משום שדרכי בני האדם במבוכה. האדם מבקש מוצא ולא תמיד מוצא כי תולך הוא בדרך של קורי שבילים שביניהם הוא מתלבט ומתפתל ובנוסף, טבע האדם משעת בריאתו, נוגד את השלמות (יצר לב האדם...).

לאדם חולשות המאלצות אותו להלחם בתו, להיות עירני, לחוסף על מידותיו ולהיות זהיר במעשיו. קבלת עול תורה ומצוות ירגילו את האדם להיות בעל מידות, ובלי יראת שמים נוטה האדם לתת פורקן ליצריו כחית השדה והיער.

אדם הזוכה ללמוד 'תורה ישרה', רוכש כלים המסייעים לו לשלוט ביצרי בראשית ומציבים בפניו גבולות משמעת העושים אותו לנושא

ערכים. אדם הסוטה מדרכי התורה ממית את אלוהיו בקרבו וגורם לכך שיהיה ממשול לעצמו ולולותו עד כדי אבדן האמונה בכל.

בימים אלה שבהם עלינו להתעורר מהבלי הזמן ולעורר מהבלי המחר, אנו מבקשים מבורא עולם שיאיר לנו את הדרך על מנת שנוכל לסלק את המסכים המעכבים בעדנו לקבוע עיתים לתורה, את הערוצים השונים שמספקת האנטנה/צלחת הנמצאת על ראש שמחתנו/ ביתנו ואת שאר מיני 'גיליוני' הנושרים מחיקו של נציג 'הותיקין', מחלק העתונים.

מטרת השופר, לרענן את הזיכרון הקצר שלנו למי ולמה. רבנו הרמב"ם סובר שהתרועה בשופר ביום ראש השנה מטרתה להזכיר לנו את הניתוק מן האילולות ואת חשיבות הקשר/ הברית עם ה' (מורה הנבוכים ג,לב) מערפל ההבל שאפף אותנו בשגרת חיינו.

התורה ציינה לאדם דרך להתנהגותו והעניקה לו את היכולת לבצע מהפכה ערכית עצמית בתוך הסובב אותו, לרסן את יצריו ולהבדילו מעבודת האלילים ומי שמצליח וזוכה להתבונן לעומקה, מקדם את מוסריותו ולומד לאהוב את הזולת אהבה שאינה תלויה בדבר.

בראש השנה עומד האדם מול עצמו, ללא היסח הדעת והברויחה מעצמו בהשפעת חברת בני האדם והמולתם וממקום שבו האדם מבין את שפלותו ואפסותו, ממליך הוא עליו את ה' וקול השופר, שופר החרות, משחרר אותו מן החופש המדומה שיצר וכלא את עצמו.

על האדם לשוב גם מן הדעות הרעות שיש לו שהן קשות מן הכעס, האיבה, הקנאה, התחרות ושאר נטיות ומגרעות שהם המסכים המבדילים בין היצור ליוצר (הלכות תשובה ז, ג. ועיין עוד בפרק השביעי מהקדמת רבנו לאבות)

מתוך שו"ת באתר "מורשת" - www.moreshet.co.il

ש. הרמב"ם מבאר [מו"נ חלק שלישי פרק ל], שהייעוד החנוכי והמרכזי של התורה הוא, לעקור עבודת אלילים, ולכן הותר הקרבת קורבנות וכו'. [מהסיבות שהוא מונה] האם יהיה נכון לומר לכשתושג מטרה זו עבודת השם תהיה במחשבה בלבד ולא נצטרך לכל מיני טקסים.

ת. לחלוטין לא. תורתנו היא תורת מעשה וחיים, שיסודה באמונה ובהגות אמונית, אך לחלוטין היא אינה תורת הגות בלבד. הקרבנות היו ויהיה בע"ה. כי היה להם ייעוד היסטורי, ויש להם ייעוד תמידי, כמו כל מצווה נצחית שה' ציווה לקיימה, ואם ריב מאתנו טעמה, ריק מאתנו, ולא חלילה שהיא ריקה מתוכן.

ש. האם מותר ללכת לטייל בחוה"מ, שלא בטוח שאני אמצא סוכה, ויש אפשרות בפארקים וכו'...

ת. כן. לשמור על קדושת המועד, עת לה' ועת לכם, ודווקא במקומות צנועים, ולא במקומות של הוללות.

כני"ל אמור גם אם לא תמצא סוכה, אך בימינו שיש רכב קל ביותר להגיע לסוכה קרובה, כי אפשר בסוכה שאולה, במיוחד שניתן בקלות להקים בכל מקום סוכה פריביוזית על אתר. עם מחצלת. די לפתוח שתי דלתות של רכב, לדאוג שגובהן מן הארץ עשרה טפחים, ושמהם לארץ פחות משלושה טפחים, ולהניח מחצלת עליהם. ויש ליחיד סוכה לאכול תת אותה מחצלת, ויאכלו בזה אחר זה. וכן אם הגג של המכונית, זו, ויש בו שבעה טפחים על שבעה טפחים, וחלל הרכב עשרה טפחים, יניח מחצלת, על החלל שבג המכונית, ויאכל תחת אותה מחצלת. או שלושה רכבים שיחננו בצורת ח, ויניחו מחצלת גדולה עליהם, ויש סוכה גדולה לרכבים, וכן כני"ב.

ש. אני נאלץ לעבוד בימי חול המועד ואין באפשרותי לקחת חופש במקום העבודה יש חדר אוכל שם אנו סועדים צהריים. עד כמה שידוע לי לא מתכננים לבנות סוכה לסועדים. שאלתי: האם במקום העבודה אני חייב לשבת בסוכה בזמן אכילת ארוחת צהריים? או שזאת נחשבת אכילת עראי?

ת. אתה חייב לאכול בסוכה. אם קשה לשכנע את הבעלים של המפעל להתקין סוכה, נסה

לאתר סוכה של שכנים למפעל, ותבקש רשות מהם לסעוד בסוכתם.

ש. קניתי אתרוג תימני. אין לו פיטם. זה נראה חלק לגמרי. כמוכן שהעוקף (מקום חיבור הפרי לעץ) בסדר גמור. האם זה כשר? האין זה בניגוד לכתוב בשלחן ערוך סימן תרמ"ח?

ת. זהו דרך גידולו וכשר הוא למהדרין. השו"ע התייחס לסוג אחר של אתרוג.

ש. כידוע, במס' אבות נאמר איפה שהו, שמי ש"מבזה את המועדות", אין לו חלק לעולם הבא... בשל המועד המתקרב... הייתי ממש רוצה לדעת מה זה בדיוק לבזות את המועד, כדי שח"ו לא אכשל בזה... כי נגיד בסוכות, מה אני כבר עושה שקשור במועד?! אומרת הלל ואוכלת לפעמים בסוכה...? ותול המועד גם נחשב?! אשמח לבל תשובה בהקדם...

ת. במשנה, אבות, ג, יד, כתוב שהמבזה את המועדות אין לו חלק לעולם הבא. הרמב"ם, יו"ט, ו, טז, כשדן בכבוד יו"ט ושמחת יו"ט, כתב, וכל המבזה את המועדות, כאלו נטפל לעבודה זרה. והדבר נראה שכוונתו למי שפוגע בכבוד יו"ט ובשמחת יו"ט. לא כמי שפירשו למי שעושה מלאכה במועדות. ואליבא דאמת שקשה לומר שמי שעושה מלאכה במועדות אין לו חלק לעוה"ב, או נטפל לע"ז, כל שכן למי שלא מכבד יו"ט ואינו מקיים במחצת יו"ט.

ונראים הדברים. שכמו שבשבת המחלל שבת בפרהסיא, דינו כגוי, כי הוא מכחיש שה' ברא עולמו אחר ההעדר המוחלט, ומשניח בעולמו, כך המבזה את המועדות, אפילו ע"י שאינו מכבד את יו"ט ואינו שמת בהם, מתוך ביזוי, הרי הוא כמכחיש את הנסים שה' עשה לאבותינו ולנו, ולכן הוא כאילו נטפל לע"ז, ואין לו חלק לעולם הבא.

ש. אלו מלאכות אסורות בחוה"מ ואלו לא?

ת. בדרך כלל כל המלאכות אסורות, להוציא הדברים הבאים:

- א. צורך המועד אוכל נפש - מותר ללא סייג.
  - ב. צורך המועד שאינו אוכל נפש, כד"כ מותר, רק עם שינוי.
  - ג. דבר האבד, בתנאי שלא יהיה בדבר טורח.
  - ד. צורכי רבים - מותר.
- ש. אני קראתי את תשובות הרב לכני גילוח בחוה"מ ולא הבנתי עדיין את סיבת הדבר,

למה לא מתגלחים בחוה"מ?

ת. לאלה שלא מחלקים בין גילוח ובין תספורת גורו. כדי שלא ייכנס לחג כשהוא מגולח ולא חילקו בגזירה. אך לאלה שמחלקים בין גילוח לתספורת, אין איסור גילוח בחוה"מ, במיוחד שהרמב"ם כתב בפיהמ"ש מו"ק, שהגזירה היתה על תספורת שער הראש.

ש. 1. ישנם שנוהגים לסיים הפטרה, ולאחר מכן עושים הקפות ורק בסוף היום מתפללים מוסף, האם מנהג זה תקין?

2. מארי התנגד לריקודים עם ספר תורה מדוע? ת. 1. אם מתפללים מוסף לאחר שהגיע זמן מנחה גדולה, מנהג זה אינו תקין, אלא יש לתקנו באופן שיסיימו את ההקפות ויתחילו תפילת מוסף לפני שהגיע זמן מנחה גדולה.

2. מורי התנגד לריקודים שיש בהם משום איסור ריקוד בשבת וביו"ט. אך מורי לא התנגד שנהגו כמנהג הנפלא של יהודי תימן, לפיו חכמי תימן וזקניו החזיקו ס"ת בהדרת קודש, ובשמחה, והגביהו מידי פעם את עקב רגליהם או כיפפו מעט את ברכיהם.

ש. 1. האם מותר לכתוב ולשלוח הודעות (SMS) בחול המועד?

2. אמני, שתחיה, מכבסת בגדים כרגיל בחול המועד. נסיתי להסביר לה בעדינות שהדבר אסור, אך היא ממשיכה. כיצד עליי לנהוג אם היא מבקשת ממני בחול המועד לתלות או להוריד בגדים מהחבל?

3. אני יודעת שמוותר להעביר אש בחג מנר שהדלקנו לפני החג, אך כיצד יש לכבות את הגפרור או הגז?

4. יש לי מתכונת כמתמטיקה אחרי סוכות. כמוכן שאעשה את המאמצים לגמור ללמוד לפני חול המועד אך במקרה ולא אספיק האם יהיה מותר לי לתרגל בחול המועד?

ת. 1. יש אומרים שכן. אני נוטה להקל.

2. יש להסביר לה בדרכי נועם, שאסור לכבס בחול המועד. ומותר רק בגדי תינוקות ולבנים וכיו"ב.

3. יש להניח את הגפרור עד שיכבה מאליו. את הגז יש לכבות ע"י שוון גז - חגז.

4. כן, בלי לכתוב. ובלית ברירה לכתוב ביד שמאל.

"לא תוכל להתעלם"

בשבוע שעבר עלה בלהבות ביתה של משפחה מחרנו בעקבות קצר בחשמל. הריהוט והתכולה נשרפו כליל. לא היה ביטוח. והעירייה איכסנה את המשפחה בבית מלון באופן זמני.

נא תרמו בעין יפה
טלפון: 050-6283269 יעקב

מצוות הקבלת פני הרב בקריית אונו
בהשתתפות
מו"ר הרה"ג רצון ערוסי שליט"א

תקיים אי"ה ביום רביעי, י"ט בתשרי תשס"ט, ד' תוה"מ סוכות 7.10.09 בבית כנסת "יד הרמב"ם", רח' לוס אנג'לס 28 קריית אונו. החל משעה 16:00

הציבור מוזמן

הקבלת פני רב בירושלים

תקיים אי"ה ביום שני יז תשרי תשס"ט ב' חול המועד סוכות (5.10.09) בבית כנסת **אבי דוד** רח' אבן ספיר 5 ירושלים החל משעה 16:00

בהשתתפות:
הרב **מיכאל בן שלמה**
ד"ר **משה גברא**
הרב **ד"ר אליהו זייני**
מו"ר הרב **ד"ר רצון ערוסי**
תזכו לשנים רבות ומועדים טובים

אור ההליכות
הליכות עם ישראל
עמותה להפצת ערכי היחזקות הטאמנה
רח' הרב שלום יצחק הלוי 4 קריית אונו ת.ד. 211. 55100
עורך: יוסף פרחי
חבוי המערכת: הרב צנניה ערוסי, אבי חמדל, אביעד רצחבי
טל': 03-5340819; פקס': 03-5343658
דוא"ל: halihot@smile.net.il

קוראים יקרים,
גבאי בית הכנסת;
מתפללים נכבדים.

עלון "אור ההליכות" יוצא מידי חודש בחודשו בתמונה רחבה.
כדי להמשיך גם בשנה זו להמשיך ולהתמיד להפיץ דברי תורה וחכמה, אנו מונים אליכם לעזור ולתמוך בתרומה "איש אשר ידבנו לבו". בדרכים תהיו והקב"ה ימלא כל משאלת לבכם לטובה ולברכה

נא לפנות לטלפון: 050-6576418

תודה וברכה לאנשי החסד
ר' דוד ורעייתו נעמי צחי הי"ו

לידד הליכות עם ישראל ומכון משי"ה,
ר' משה חמדל ורעייתו הי"ו
ברכות להרגל אירוסי הבן
אריאל ע"ב מורן הי"ו